

235. Bijbelstudie over DE GOLANHOOGTEN RAMAT HAGOLAN

רמת הגולן

Deel 2: De berg Hermon

Deze studiereeks is gebaseerd op de profetie in ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 50:19, waarin de Eeuwige belooft, dat Hij in latere tijden niet alleen het gedeelte van de Golanhoogten aan Zijn volk Israël terug zal geven, dat het gedurende de Zesdaagse Oorlog had veroverd, maar het hele overjordaanse gebied van de stammen R'uven [Ruben], Gad en Oost-M'nashe [Manasse] inclusief de gehele Bashan [Basan] en Gil'ad [Gilead] in het huidige Syrië en Jordanië, en dat het daar als een kudde schapen weer zal grazen op zijn eigen weiden.

Het meest noordelijk gelegen deel van het gebied, dat de Israëlieten op bevel van de Eeuwige onder leiding van Moshe [Mozes] veroverd hadden, is de bekende berg Hermon, in het Hebreeuws הר הרמון Har Cher'mon geheten, die destijds deel uitmaakte van het koninkrijk Bashan, het land der Refaïeten: *“Koning Og van Bashan [Basan], een van de laatste reuzen, woonde in Ash'tarot [Astarot] en Ed're'i [Edrei]: hij heerste over een gebied dat zich uitstreckte van de berg Cher'mon [Hermon] in het noorden tot Sal'cha [Salcha] op de berg Bashan [Basan] in het oosten en de grenzen van de koninkrijken Geshur [Gesur] en Ma'acha [Maächa] in het westen. In het zuiden strekte zijn koninkrijk zich uit tot en met de noordelijke helft van Gil'ad [Gilead], waar zijn gebied aan het koninkrijk van koning Sichon van Chesh'bon [Hesbon] grensde!”* (Y'hoshua יהושע [Jozua] 12:4-5, Het Boek).

De heilige berg

In vers 5 zegt de Nieuwe Bijbelvertaling evenals de NBG-vertaling over koning Og van Bashan: *“Hij heerste over het Hermongebte!”* De Leidse Vertaling zegt: *“Hij voerde het bewind op het gebergte Hermon.”* Het Hermongebte maakte dus deel uit van Bashan. Dit is het gebergte waarvan de psalmist gezegd heeft: *“Een gebergte G'ds: het gebergte van Bashan. Gebergte van Bashan, veeltoppig gebergte, waarom ziet gij afgunstig, gij veeltoppige bergen, naar de berg die G'd Zich ter woning begeerde? Waarlijk, de Eeuwige zal er voor eeuwig wonen!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 68:16-17, NBG). BasisBijbel: *“Bergen van Bashan, bergen van G'd, indrukwekkend en hoog, bergtoppen van Bashan, waarom zijn jullie jaloers op de berg die door G'd is uitgekozen als de plaats waar Hij voor eeuwig wil wonen?”*

De psalmist heeft het met betrekking tot het Hermongebte over het “gebergte G'ds” ofwel “bergen van G'd” waarmee de drie bergtoppen van de Hermon bedoeld zijn, en zelfs de naam van deze berg getuigt van zijn heiligheid, want de naam הרמון Cher'mon [Hermon] is immers gerelateerd aan de Semitische wortel ח-ר-מ chet-resch-mem, wat zoveel als “aan G'd gewijd”, “geheiligd”, “apart gezet”, “taboe”, “voor algemeen gebruik verboden” of “verboden aan te raken” betekent, zoals in het Hebreeuwse חרם charam en het Arabische haram. Dat doet ons meteen denken aan de heiligheid van de berg Sinai, waarvan de Eeuwige in שמות Sh'mot [Exodus] 19:12 tegen Moshe [Mozes] gezegd heeft: *“Maak een duidelijke scheidslijn, waar het volk niet overheen mag komen en zeg hun: Let op! Probeer niet de berg te beklimmen of de voet ervan aan te raken, want ieder die dat probeert, zal zeker sterven! Als iemand de berg aanraakt, zal hij worden gestenigd of met pijlen worden doodgeschoten, zowel mens als dier. Pas bij een langdurig blazen op de shofar [ramshoorn] mag het volk de berg beklimmen!”* (Het Boek).

De berg Hermon is dus een heilige berg, evenals de berg Sinai en de berg Tziyon [Sion] in Jeruzalem. Als het Hermongebte, dat destijds deel uitmaakte van Bashan, in vers 16 van Psalm 68 door David “het gebergte G'ds” genoemd wordt, in het Hebreeuws הר אלהים Har Elohim, en de Eeuwige in ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 50:19 belooft, dat Hij de hele Bashan

weer aan Zijn volk Israël terug zal geven, dan wil dit zeggen, dat de huidige aanwezigheid van Israëlische troepen in de Golanhoogten en op de berg Hermon niet alleen G'ds goedkeuring met zich draagt, maar zelfs vele eeuwen geleden reeds door Hem zelf voorzegt is. Wij moeten de huidige ontwikkelingen in deze regio derhalve vanuit het profetische perspectief bekijken.

Drie toppen en drie rivieren

De berg Hermon, Hebreeuws הר חרמון Har Cher'mon en Arabisch جبل الشيخ Jabal al-Shaykh, is een bergcluster dat het zuidelijke uiteinde van het Anti-Libanon-gebergte vormt. Op een hoogte van 2.814 m boven de zeespiegel overspant de top van de Cher'mon de grens tussen Syrië en Libanon en is daarmee de hoogste berg in de regio. Aan de zuidwestflank ligt het hoogste punt op Israëlisch grondgebied, Mitz'pe haSh'legim, op een hoogte van 2.224 m boven zeeniveau. De zuidelijke en zuidwestelijke hellingen van het Hermongebergte strekken zich uit tot het Israëlische deel van de Golanhoogten, waar het skigebied Mount Hermon zich bevindt met een tophoogte van 2.040 meter. Op 8 december 2024, met de val van het Assad-regime, nam Israël ook over het Syrische deel van de Golanhoogten en het Hermongebergte de controle over, waarmee een deel van de profetie in vervulling ging.

Het Hermongebergte is een cluster van bergen met drie verschillende toppen, elk ongeveer even hoog: שיאון K'tef Siyon ofwel הר דב Har Dov, שלוחת שריען Sh'lochat Sir'yon en הרמון K'tef Cher'mon. Vanwege zijn grote hoogte domineert het Hermongebergte met zijn drie toppen de hele omliggende regio en vangt aan de westflank zeer veel regen op, die verschillende bronnen voedt. Ook het smeltwater van de met sneeuw bedekte westelijke en zuidelijke toppen van de berg sijpelt in de rotskanalen en poriën en voedt de bronnen aan de voet van de berg, die beken en rivieren vormen. De drie bronrivieren van de Jordaan, de Hāsbānī, Hebreeuws נחל שניר Nachal Senir, de Liddān, Hebreeuws נחל דן Nachal Dan en de Bāniyās, Hebreeuws נחל חרמון Nachal Cher'mon, ontspringen ook aan de zuid- en westkant. De Dan geldt als de belangrijkste toeleverancier van de Jordaan en was de enige bron van deze rivier die reeds vóór de Zesdaagse Oorlog in Israëlische handen was.

Israël haalt een groot deel van zijn drinkwater uit het gebied rond deze berg, via de Jordaan, en mag de controle over deze bronnen uiteraard niet verliezen. De afvoer bevordert vruchtbaar plantenleven onder de sneeuwgrens, waar pijnbomen, eiken en populieren in overvloed aanwezig zijn. Het water zorgt dus voor een relatief rijke vegetatie en wordt gebruikt in de landbouw, bijvoorbeeld voor wijnbouw. Twee Joodse liturgische gedichten uit de 8e en 10e eeuw geven aan dat er al in de vroege middeleeuwen wijngaarden werden verbouwd in het Hermon-gebied.

David verwijst in Psalm 133, een van de Liederen van de Opgang naar G'ds Heiligdom, specifiek naar de overvloedige dauwvorming op de berg Hermon en vergelijkt het vreedzaam samenwonen van broeders met deze dauw, die verfrist, bevochtigt en verkwikt: *“Zie, hoe goed en hoe lieflijk is het, dat broeders ook eensgezind samenwonen. Het is als de kostelijke olie op het hoofd, die neerdruipt op de baard, de baard van Aharon [Aäron], die neerdruipt op de zoom van zijn priesterkleed. Het is als de dauw van de Cher'mon [Hermon], die neerdaalt op de bergen van Tziyon [Sion]. Want daar gebiedt de Eeuwige de zegen en het leven tot in eeuwigheid!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 133:1-3, Herziene Statenvertaling).

De berg van de Stukken

Op de westflank van der Cher'mon ligt een bergrug met de naam שיאון K'tef Siyon [schouder van de top]. Zijn noordoostelijk gelegen piek is הר דב Har Dov [de Berenberg]. Een van zijn toppen staat bekend als הר הבתרים Har haB'tarim [Berg van de stukken], want volgens de Joodse traditie vond daar de gebeurtenis van ברית בין הבתרים B'rit bein haB'tarim [het Verbond tussen de stukken] plaats, zoals beschreven in de Tora: *“Hierna kwam het woord van de Eeuwige tot Av'ram [Abram] in een gezicht: Vrees niet, Av'ram Ik ben uw schild; uw loon zal zeer groot zijn! (...) Toen leidde Hij hem naar buiten, en zeide: Zie toch op naar de hemel en tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; en Hij zeide tot hem: Zo zal uw*

nageslacht zijn. En hij geloofde in de Eeuwige, en Hij rekende het hem toe als gerechtigheid. En Hij zeide tot hem: Ik ben de Eeuwige, die u uit Ur der Chaldeeën heb geleid om u dit land in bezit te geven. En hij zeide: Adonai Elohim, waaraan zal ik weten, dat ik het bezitten zal? En Hij zeide tot hem: Haal mij een driejarige jonge koe, een driejarige geit, een driejarige ram, een tortelduif en een jonge duif. Hij haalde die alle voor Hem, deelde ze middendoor en legde de stukken tegenover elkander, maar het gevogelte deelde hij niet. Toen de roofvogels op de dode dieren neerstreken, joeg Av'ram ze weg. Toen de zon op het punt stond onder te gaan, viel een diepe slaap op Av'ram. En zie, hem overviel een angstwekkende, dikke duisternis. (...) Toen de zon was ondergegaan, en er dikke duisternis was, zie, een rokende oven met een vurige fakkel, welke tussen die stukken doorging. Te dien dage sloot de Eeuwige een verbond met Av'ram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat!" (בראשית B'reshit [Genesis] 15:1, 5-12 en 17-18, NBG).

Er zijn verschillende redenen om aan te nemen dat deze top van het Hermongebergte de plaats is waar de Eeuwige het "Verbond tussen de Stukken" met Av'ram heeft gesloten. Het verbond vond immers plaats kort nadat Av'ram volgens בראשית B'reshit [Genesis] 14:17 de koning van Sodom en zijn bondgenoten alsook Mal'ki Tzedeq [Melchizedek], de koning van Shalem [Salem] had ontmoet in עמק שוה Emeq Shave [de Sawevallei], ook wel עמק המלך Emeq haMelech [de Koningsvallei] genoemd. In vers 15 van hetzelfde hoofdstuk lezen wij, dat Av'ram de vier koningen, die zijn neef Lot vanuit Sodom hadden meegenomen, achtervolgde tot aan Dan en Chova [Hobah], dat ten noorden van Damascus ligt. Dan ligt in Opper-Galilea ten noorden van het Meer van Galilea. Ten westen van Dan ligt het zuidelijke deel van het Libanon-gebergte en in het oosten en noorden het Hermongebergte. Chova [Hobah] werd vanouds door Syrische Joden geïdentificeerd met het huidige dorp Jawbar ten noordoosten van Damascus, maar in de Hebreeuwse grondtekst staat eigenlijk letterlijk לדמשק משמאל Dimeseq mas'mol [aan de linkerkant van Damascus], en daarom gaan de meningen over de juiste locatie uiteen.

Op zijn terugweg vanuit Syrië via de Cher'mon en de Golanhoogten naar de terebinten van Mam're bij Chev'ron [Hebron] verscheen de Eeuwige aan hem en sloot het bovenstaande verbond met hem. Omdat dit gebeurde vlak na zijn overwinning bij Chova en zijn ontmoeting met de koningen die hem tegemoet gingen lijkt het mij dus logisch, dat deze verbondssluiting moet hebben plaatsgevonden tussen Damascus en Kanaän. Har Dov [de Berenberg] met Har haB'tarim [de Berg van de Stukken], een van de toppen van het Hermongebergte, is derhalve volgens de oude overleveringen de plaats, waar de Eeuwige B'rit bein haB'tarim [het Verbond tussen de Stukken] met Av'ram had gesloten. Een andere reden waarom dit op de Cher'mon zou hebben plaatsgevonden is het feit, dat er vanaf deze berg een prachtig uitzicht is op de noordelijke delen van het Beloofde Land en dus passend is bij de landbelofte in hoofdstuk 15, vers 18: "Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat!"

De vier namen van het Hermongebergte

Het Hermongebergte behoort tot het grondgebied dat door G'd aan de Israëlieten is beloofd. Na de Uittocht uit Egypte zei de Eeuwige bij de Chorev [Horeb] tegen Moshe [Mozes]: "Breek het kamp op en trek naar het bergland van de Emorieten en naar het gebied van de naburige volken: de Jordaanvallei, het bergland, het heuvelland, de Negev en de kuststrook - de gebieden van de Kanaänieten - en de Libanon tot aan de grote rivier de Eufraat. Heel dat gebied schenk Ik jullie! Trek het binnen en neem het in bezit, want dat is het land dat de Eeuwige jullie voorouders Av'raham [Abraham], Yitz'chaq [Isaak] en Ya'aqov [Jakob] en hun nageslacht onder ede heeft beloofd!" (דברים D'varim [Deuteronomium] 1:7-8, NBV).

Omdat de Israëlieten op weg naar het Beloofde Land niet rechtstreeks vanuit de Sinaï via de Negev naar K'na'an [Kanaän] konden trekken omdat hun broedervolk, de Edomieten, hun de doortocht verweigerde en zij ook de hun eveneens aanverwante Moabieten, die ten oosten van de Dode Zee leefden, niet lastig wilden vallen, maakten zij een grote omweg en trokken met een boog om deze beide landen heen. Toch ook de Emorieten ten noorden van de Dode Zee gaven hen geen toestemming om door hun land te trekken om daar de Jordaan over te steken. Toch het bleef niet bij de formele weigering. Hun koning Sichon riep zelfs zijn hele leger bij

elkaar en trok tegen de Israëlieten ten strijde, en datzelfde deed ook koning Og van Bashan vanuit het noorden. Maar dat liep slecht voor hen af. Beide koningen werden door de Israëlieten verslagen, hun legers vernietigd en hun landen veroverd. Hierover schreef Moshe [Mozes] later in zijn verslag: *“Zo ontnamen wij toen aan de beide koningen der Amorieten het land, dat aan de overzijde van de Jordaan ligt, van de beek Ar’non af tot de berg Cher’mon [Hermon]. De Sidoniërs noemen de Cher’mon Sir’yon [Sirjon] en de Amorieten noemen hem S’nir [Senir]!”* (דברים D’varim [Deuteronomium] 3:8-9, NBG). NBV: *“Zo hebben wij toen het gebied aan de oostkant van de Jordaan, vanaf het Arnondal tot aan het Hermongebirge, op die twee Emoritische koningen veroverd. De inwoners van Tzidon [Sidon] noemen de Cher’mon [Hermon] Sir’yon [Sirjon], de Emorieten S’nir [Senir]!”*

De Hebreeuwse Bijbel gebruikt hier drie namen voor het Hermongebirge: חרמון Cher’mon [Hermon], שריון Sir’yon [Sirjon] en שניר S’nir [Senir]. Ik ga ervan uit, dat dit onderscheid niet gebaseerd is op een taalkundig of cultureel verschil, maar dat daar de drie toppen mee bedoeld zijn, want in דברי הימים א Div’rei haYamim alef [1 Kronieken 5:23], waar ik straks nog nader op in zal gaan, lijkt er namelijk onderscheid te worden gemaakt tussen de S’nir en de Cher’mon door de namen te gebruiken voor twee van de drie toppen van het Hermongebirge. Daar het Hermongebirge een beschutting voor hun land was, noemden de Sidoniërs hem שריון Sir’yon [Sirjon], hetgeen ‘pantser’ betekent. Dat is hetzelfde woord, dat ook in שמואל א Sh’mu’el alef [1 Samuël] 17:5 gebruikt wordt: *“Een koperen helm had hij op zijn hoofd, en hij was bekleed met een geschud pantser (שריון Sir’yon)!”* en in vers 34 van מלכים א M’lachim alef [1 Koningen] 22: *“Een man echter spande de boog zonder bepaald doel en trof de koning van Israel tussen de verbindingsstukken en pantser (שריון Sir’yon)!”* De naam die de Emorieten aan de met sneeuw bedekte Cher’mon [Hermon] gaven, was zeer toepasselijk, want שניר S’nir [Senir] was volgens de Joodse geleerde Rashi het kanaänietische woord voor sneeuw.

De Ramban, ook wel bekend als Nachmanides, schreef in zijn commentaar op de Tora, dat de oorsprong van de naam Cher’mon ligt in de wortel חרם charam, wat “iets dat niet gebruikt mag worden” betekent. De berg was blijkbaar heilig en dus verboden, wat betekent dat het een onbewoond gebied was, en daarom werd hij Cher’mon genoemd. Deze naam komt weliswaar niet voor in oude teksten buiten de Bijbel, maar zijn beide andere namen Sir’yon en S’nir komen wel voor in teksten van de volkeren in de omliggende regio uit de Bronstijd en de IJzertijd. In het Akkadisch wordt in een versie van het Gilgamesh-epos gezegd dat de zetel van de Anunnaki zich in “ša-ri-an ù la-ab-na-na” [Sir’yon en Libanon] bevindt. Deze geografische kenmerken duiden op de culturele invloed van de Emorieten. In het Hettitische verdrag tussen Muršili II, koning van het Hettitische Rijk, en Duppi-Teššup, koning van Amurru [Amor], worden de bergen van Libanon (la-ab-na-na) en Sir’yon (šá-ri-an) genoemd als getuige-goden. Het Gilgamesh-epos vermeldt ook, dat de berg Hermon zich splitste nadat Gilgamesh Humbaba, de bewaker van het cederbos, had gedood. Eén vertaling van Tablet V stelt: *“De grond spleet open met de hielen van hun voeten, terwijl ze in cirkels rondraiden. De berg Sir’yon (šá-ri-an) en Libanon (la-ab-na-na) spleet!”* Het paar Sir’yon en Libanon komt ook voor in de koninklijke inscripties van de Assyrische koning Esarhaddon in de vorm si-ra-ra en lab-na-na, als een bron voor cipressen- en cederbalken. Ook de naam S’nir vinden wij in oude geschriften terug in de vorm sa-ni-ru. Zo schreef Salmanasser III, dat Chaza’el [Hazaël], de koning van Damascus, zich versterkte op de top van de berg S’nir (sa-ni-ru), die tegenover de berg Libanon (lab-na-na) ligt, en nadat hij Hazaël had verslagen, marcheerde Salmanasser naar Choron. Hij beschreef elders dat hij op zijn weg van het Libanongebirge naar de steden van Chaza’el over de berg S’nir (sa-ni-ru) kwam.

Naast חרמון Cher’mon [Hermon], שריון Sir’yon [Sirjon] en שניר S’nir [Senir] noemt de Tora nog een vierde naam voor deze berg: שיאון Siyon [Sion]. Deze berg wordt genoemd in de beschrijving van de gebieden ten oosten van de Jordaan, die de Israëlieten onder leiding van Moshe [Mozes] op koning Sichon en koning Og van Bashan hadden veroverd: *“Dat gebeurde aan de overkant van de Jordaan, in het dal tegenover Beit Pe’or [Beth-Peor], in het land dat had toebehoord aan Sichon, de koning van de Emorieten, die in Chesh’bon [Hesbon] zetelde en die evenals koning Og van Bashan door Moshe en de Israëlieten op hun tocht uit Egypte verslagen*

werd, waarbij het hele gebied van deze twee Emoritische koningen ten oosten van de Jordaan door hen in bezit werd genomen, vanaf Aro'er [Aroë] op de rand van het Arnondal tot aan de Sionberg, ofwel de Cher'mon [Hermon], met de hele vallei aan de oostkant van de Jordaan tot waar de rotskloven van de Pis'ga in de Dode Zee afdalen!" (דְּבָרִים D'varim [Deuteronomium] 4:47-49, NBV). De NBV heeft het hier in vers 48 over de "Sionberg". De Statenvertaling, de Herziene Statenvertaling en de Lutherse Vertaling vertalen dit met: "...tot aan de berg Sion, dat is de Hermon", Leidse Vertaling: "...tot aan het gebergte Sion, dat is Hermon", Het Boek: "...en de berg Sion, ook wel Hermon genoemd" en de Willibrord-vertaling: "tot aan het Sion-gebergte, ook Hermon genoemd". Toch let op: Ondanks het feit, dat de naam van deze berg in al deze Nederlandse vertalingen met "Sion" worden weergegeven, is de berg שִׁיּוֹן Siyon, hetgeen 'verheven' betekent, niet te verwarren met de berg צִיּוֹן Tziyon in Jerusalem, die doorgaans op dezelfde wijze geschreven word, want de Hebreeuwse spelling is totaal anders!

Gebergte van Bashan in Oost-Manasse

Het Hermongebergte, dat deel uitmaakte van het koninkrijk Bashan en na de verovering werd toegekend aan de halve stam van M'nashe [Manasse] ten oosten van de rivier de Jordaan, geldt in de Hebreeuwse Bijbel als de noordgrens van het door G'd aan de Israëlieten beloofde land: "De Israëlieten veroverden eerst het gebied ten oosten van de Jordaan, van het Ar'nondal tot aan het Hermongebergte met de oostkant van de Jordaanvallei. Zij versloegen de twee volgende koningen: koning Sichon van de Emorieten, die in Chesh'bon zetelde. Hij heerste vanaf Aro'er aan de rand van het Ar'nondal, beter gezegd, vanaf de middenloop van de Ar'non, tot aan het dal van de Yabok, dat de grens met het land van de Amonieten vormde. Zijn gebied omvatte de ene helft van Gil'ad [Gilead] en dat deel van de Jordaanvallei dat zich vanaf de oostkant van het Meer van Kineret uitstreckte tot aan de oostkant van de Zoutzee, ofwel de Dode Zee, tot aan Beit Hayeshimot. Verder liep het in zuidelijke richting tot aan de rotskloven van de Pis'ga, die een natuurlijke grens vormden. En koning Og van Bashan, die nog van de Refaïeten afstamde en in Ash'tarot en Ed're'i zetelde. Hij heerste over het Hermongebergte, Sal'cha en heel Bashan tot aan de gebieden Geshur en Ma'acha, en verder over de andere helft van Gil'ad tot aan het gebied van koning Sichon uit Chesh'bon. De Israëlieten hebben deze twee koningen verslagen onder aanvoering van Moshe, de dienaar van de Eeuwige. Moshe gaf hun gebieden in bezit aan de stammen R'uven [Ruben] en Gad en de eerste helft van de stam M'nashe [Manasse]!" (יְהוֹשׁוּעַ Y'hoshua [Jozua] 12:1-6, NBV).

Bij de verdeling van het Beloofde Land onder de twaalf stammen van Israël werd ook het Hermongebergte genoemd als onderdeel van het gebied, dat de halve stam M'nashe [Manasse] reeds ten oosten van de Jordaan had ontvangen: "Verder omvatte het Gil'ad [Gilead] en de gebieden Geshur en Ma'acha, het hele Hermongebergte en heel Bashan tot aan Sal'cha; kortom, het hele rijk van koning Og uit Bashan, die in Ash'tarot en Ed're'i heerste en nog van de Refaïeten afstamde!" (יְהוֹשׁוּעַ Y'hoshua [Jozua] 13:11, NBV).

Sommige bijbeluitleggers hanteren de foutieve opvatting, dat de Israëlieten niet het hele Hermongebergte in bezit hadden genomen, maar slechts de uitlopers daarvan, want zij gaan ervan uit, dat de plaats Ba'al Gad, die aan de voet van de Cher'mon [Hermon] lag, de meest noordelijke punt van het door Israël veroverde land was. Zij baseren deze veronderstelling op de onderstaande teksten: "Zo veroverde Y'hoshua [Jozua] het hele land: de bergen van Yehuda [Juda], de hele Negev, het hele gebied rond Goshen, het heuvelland, de Jordaanvallei en de bergen van Israël met hun uitlopers. Dit is het gebied vanaf de Kale Bergen, die oplopen naar Se'ir, tot aan Ba'al Gad in de Libanonvallei aan de voet van het Hermongebergte!" (יְהוֹשׁוּעַ Y'hoshua [Jozua] 11:17, NBV). Of andersom: "Daarna veroverde Israël onder aanvoering van Y'hoshua [Jozua] het gebied ten westen van de Jordaan, van Ba'al Gad in de Libanonvallei tot aan de Kale Bergen, die oplopen naar Se'ir!" (יְהוֹשׁוּעַ Y'hoshua [Jozua] 12:7, NBV).

In beide teksten is Ba'al Gad aan de voet van het Hermongebergte de meest noordelijke punt, en de Kale Bergen de meest zuidelijke. Als men dat zo leest, dan kan men de indruk krijgen, dat ze in het noorden dus niet verder kwamen dan Ba'al Gad, en de toevoeging "aan de voet van het Hermongebergte" roept misschien het verkeerde idee op, dat die plaats dan

misschien in de buurt van Caesarea Philippi, het huidige Banyas zou kunnen liggen, dat immers ook aan de voet van de Cher'mon [Hermon] lag. Deze gedachte wordt nog versterkt door de derde tekst in hoofdstuk 13, waarin Ba'al Gad als een grensplaats genoemd wordt. Toen Y'hoshua [Jozua] oud geworden was wees de Eeuwige hem erop dat nog veel gebieden in bezit genomen moesten worden, waaronder o.a. het land van de Filistijnen. Y'hoshua hoefde deze gebieden echter nog niet te veroveren, want de Eeuwige zou de afgodendienaren die daar woonden zelf te Zijner tijd voor Zijn volk Israël verdrijven en deze gebieden in hun handen geven: *“Er is bovendien het land van de Giv'lieten en, ten oosten daarvan, Ba'al Gad aan de voet van de Cher'mon [Hermon] tot aan L'vo Chamat [de weg naar Hamat]; kortom het hele berggebied van de Libanon tot aan Mis'r'fot Mayim, dus met inbegrip van de streek waar de Tzidoniërs [Sidoniërs] wonen. Ik zal al die volken zelf voor Israël verdrijven. Jij hoeft het land alleen maar door loting onder de Israëlieten te verdelen, zoals ik je heb opgedragen!”* (יהושע) Y'hoshua [Jozua] 13:5-6, NBV).

De vertolkers van deze visie zijn op grond van deze teksten van mening, dat ook de rest van het Hermongebergte en de bergrug die uitkijkt op de Libanon in dit stadium behoorde tot het "overgebleven land", dat de Eeuwige op een later tijdstip aan Israël zou geven. Dit is echter onjuist, want als men deze drie teksten nader onder de loep neemt, dan zal men nogal gauw tot de conclusie komen, dat hier helemaal niet gesproken wordt over het Hermongebergte, maar over het hele berggebied van de Libanon. Het gaat om het gebied van Ba'al Gad in de Libanonvallei aan de voet van het Libanese deel van het Hermongebergte tot aan de weg naar Hamat, een stad aan de voet van de Anti-Libanon in het noorden en de Libanese havenstad Sidon in het westen. Dat in deze teksten niet het Hermongebergte zelf bedoeld kan zijn blijkt al uit hoofdstuk 12:7, dat het hier om de gebieden ten westen van de Jordaan gaat, terwijl het hele Hermongebergte reeds door de halve stam M'nashe [Manasse] ten oosten van de Jordaan in bezit was genomen.

Van het reeds eerder genoemde plaats Ba'al Gad wordt door sommigen aangenomen, dat hij identiek is aan Ba'al Cher'mon [Baäl-Hermon], die in de Kronieken wordt genoemd: *“De stam M'nashe [Manasse] leefde verspreid door het land van Bashan [Basan] tot Ba'al-Cher'mon [Baäl-Hermon], S'nir [Senir] en de berg Cher'mon [Hermon]!”* (אֵלֵי דִּבְרֵי הַיָּמִים א) Div'rei haYamim alef [1 Kronieken] 5:23, Het Boek). NBG: *“De zonen van de halve stam M'nashe [Manasse] woonden in dat land; talrijk waren zij van Bashan [Basan] af tot Ba'al-Cher'mon [Baäl-Hermon], S'nir [Senir] en het gebergte Cher'mon [Hermon] toe!”* Groot Nieuws Bijbel: *“De leden van de stam Oost-M'nashe [Manasse] leefden in het land Bashan [Basan], tot Ba'al-Cher'mon [Baäl-Hermon], S'nir [Senir] en het Hermongebergte toe!”*

Tot het jaar 732 v.G.T. vormde het Hermongebergte de noordgrens van het Koninkrijk Israël. In dat jaar maakte Tiglat-Pileser III (745-727 v.G.T.), de machtige koning van Assyrië, een einde aan de Israëlitische heerschappij over Bashan, Geshur, Ma'acha en Gil'ad, voerde het grootste deel van de bevolking in ballingschap weg en voegde al deze gebieden ten oosten van de Jordaan toe aan het Assyrische rijk. De daarop volgende tien jaar was Ba'al Gad aan de voet van de Libanese kant van het Hermongebergte de meest noordelijke grensplaats van het resterende deel van het Koninkrijk Israël ten westen van de Jordaan, dat in het jaar 722 v.G.T. het lot moest delen van de overjordaanse stammen. Of Ba'al Gad en Ba'al Cher'mon [Baäl-Hermon] daadwerkelijk één en dezelfde plaats zouden zijn valt te betwijfelen. Gezien het feit, dat in bovenstaande tekst de S'nir [Senir] en de Cher'mon [Hermon] naast elkaar genoemd worden lijkt het voor sommigen immers logischer, dat met Ba'al Cher'mon [Baäl-Hermon] de derde piek bedoeld zou kunnen zijn: de שִׁרְיֹן Sir'yon [Sirjon]. Hoe dan ook, in elk geval duiden beide namen op het bestaan van heidense erediensten voor een lokale Ba'al op een top of aan de voet van de berg Cher'mon. Een Griekse inscriptie die op de berg is gevonden, duidt op de aanbidding van de berg in de 4e eeuw na Christus. In 1869 werden de resten van de tempel gevonden. De tempel, gebouwd van grote gehouwen stenen, ligt ten zuidoosten van de klif en is 11 bij 10 meter groot. Op de berg vond men aardewerk uit de Hellenistische en Byzantijnse periode. Er werden ook enkele potscherven uit de ijzertijd gevonden. Dat staat echter haaks op het feit, dat de G'd van Israël de Cher'mon [Hermon] geheel voor Zichzelf opeist, hetgeen David in תהלים Tehilim [Psalmen] 68:16 extra heeft benadrukt door hem הַר־אֱלֹהִים Har Elohim [berg van G'd] te noemen, een heilige berg!

De Hermon in de Psalmen

Naast de vele verwijzingen naar de Cher'mon [Hermon] in de beschrijving van de verovering van de overjordaanse gebieden en de toewijzing aan de halve stam M'nashe [Manasse], wordt de berg met zijn verschillende namen ook symbolisch en poëtisch bezongen in het Boek der Psalmen. Twee van deze psalmen heb ik reeds geciteerd. Anderen luiden als volgt: *“De stem van de Eeuwige is vol kracht, de stem van de Eeuwige is vol glorie. De stem van de Eeuwige breekt ceders, ja, de Eeuwige verbreekt de ceders van de Libanon. Hij doet ze opspringen als een stierkalf, de Libanon en de Sir'yon [Sirjon] als een jonge woudos!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 29:4-6, NBG-vertaling). Het Boek: *“De stem van de Eeuwige is krachtig. De stem van de Eeuwige is glorieus. De stem van de Eeuwige laat de cederbomen breken, zelfs de ceders van de Libanon. De bomen van de Libanon springen op als kalveren en de bomen van de Cher'mon [Hermon] als woudossen!”*

In de volgende psalm staat er iets merkwaardigs, al is dat in de Nederlandse vertalingen niet zo duidelijk zichtbaar: *“Mijn ziel buigt zich neder in mij, daarom gedenk ik Uwer uit het land van de Jordaan en de Hermonbergen, uit het klein gebergte!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 42:7, NBG). Groot Nieuws Bijbel: *“Mijn ziel is bedrukt, Heer, daarom denk ik aan U, hier, ver van Uw tempel, in het Hermongebergte, bij de berg Mitzar [Misar], hier, aan de bronnen van de Jordaan!”* BasisBijbel: *“Ik voel me erg verdrietig. Daarom denk ik aan U, hier in het gebied van de Jordaan en de Hermonbergen vër van Uw huis!”* De meeste Nederlandse vertalers kozen voor het woord “Hermonbergen” (meervoud) of “Hermongebergte (een samengestelde eenheid), maar de Hebreeuwse grondtekst gebruikt de meervoudsvorm חרמונים Cher'monim, hetgeen eigenlijk heel moeilijk te vertalen is, want in sommige commentaren kwam ik zelfs de vertaling “Hermonieten” tegen, wat natuurlijk helemaal niet kan kloppen, want de tekst gaat niet over mensen. Hermonbergen komt dan dus aardig in de buurt. Toch gezien de meer voor de hand liggende gedachte, dat het woord Cher'monim mogelijk een verwijzing naar de drie toppen van de Cher'mon zou kunnen zijn, geef ik in dit geval toch de voorkeur aan de Naardense Bijbel. Daar staat: *“Mijn G'd, om mijn lot buigt mijn ziel zich neer, en daarom gedenk ik U uit het land van de Jordaan, van Hermons toppen, uit het bergland van Mitzar [Mitsaar].”* Prachtig! Maar wat “het land van de Jordaan” betreft denk ik, dat de Groot Nieuws Bijbel dit het beste onder woorden heeft gebracht, want die heeft het over de bronnen van de Jordaan, die inderdaad alle drie aan de voet van de Cher'mon ontspringen.

De Cher'mon [Hermon] is één van de beide geweldige Israëlische bergen, die getuigen van G'ds grote kracht: *“Van U is de hemel, van U is ook de aarde, de wereld met alles wat er leeft, hebt U gegrond, het noorden, het zuiden, U hebt ze geschapen, Tavor [Tabor] en Cher'mon [Hermon] bejubelen Uw naam!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 89:12-13, NBV). Willibrordvertaling: *“Van U is de hemel, van U is de aarde; U hebt de grondslag gelegd voor de wereld met alles wat erin is. U hebt noord geschapen en zuid, om Uw naam juichen Tavor [Tabor] en Cher'mon [Hermon]!”* Herziene Statenvertaling: *“De hemel is van U, ja, de aarde is van U; de wereld en al wat ze bevat, die hebt U gegrondvest. Het noorden en het zuiden, die hebt U geschapen, Tavor [Tabor] en Cher'mon [Hermon] zingen vrolijk om Uw naam!”* Waarom zou de Cher'mon G'ds zich in G'ds naam verheugen en hem bejubelen als deze berg zich niet in G'ds land Israël zou bevinden? Als dat niets zou uitmaken, dan had hier net zo goed ook de Mount Everest, de Mont Blanc, de Fujiyama of de Kilimanjaro genoemd kunnen worden. Maar dat staat er niet! De Cher'mon wordt hier samen met de Tavor genoemd: twee bergen in Israël! Daaruit blijkt overduidelijk, dat de Cher'mon in G'ds ogen deel uitmaakt van Zijn eigen land Israël, en niet van Libanon en Syrië!

Ook in het Hooglied worden twee namen van de Cher'mon op poëtische wijze genoemd: *“Kom bij mij van de Libanon, bruid, kom bij mij van de Libanon, daal af van de top van de Amana, de top van de S'nir [Senir], de Cher'mon [Hermon], van de hollen der leeuwen, van de bergen der panters!”* (שיר השירים Shir haShirim [Hooglied] 4:8, NBG). NBV: *“Mijn bruid, ga met me mee, kom mee, weg van de Libanon, daal af van de top van de Amana, de top van de S'nir [Senir], de Cher'mon [Hermon], weg van de bergen waar leeuwen huizen, weg van de hollen waar panters schuilen!”*

Strategisch belang

Het Hermongebirge, en met name de bergtop Cher'mon, biedt uitzicht op en controle over belangrijke gebieden in Israël, Syrië en Libanon. Dit feit maakt de controle over deze berg van groot strategisch belang. Daarom was de Cher'mon ook een belangrijk strijdtoneel tijdens de oorlogen die de buurlanden tegen Israël voerden. Tijdens de Zesdaagse Oorlog werd op 10 juni 1967 een groot deel van het Hermongebirge samen met de Golanhoogten door Israëlische strijdkrachten op Syrië veroverd. Er werd een versterkte IDF-post opgericht, de Hermon Outpost, in het Hebreeuws מאחז הרמון M'achaz Cher'mon, die bedoeld was om waarschuwingen en informatie te verstrekken aan de luchtmacht en de inlichtingendienst.

Dit deel van het gebergte werd bij het uitbreken van de Yom Kipur-oorlog na de Eerste Slag om de Cher'mon door Syrië heroverd. Op 6 oktober 1973 namen Syrische commando's de buitenpost in en namen een groot deel van de daar gestationeerde Israëlische militairen gevangen. Een ander deel van de soldaten wist in de duisternis te ontsnappen. Een eerste mislukte poging om de Cher'mon-buitenpost te heroveren werd op 8 oktober ondernomen door de Golani Brigade. Nadat deze was teruggedreven in de Tweede Slag om de berg Cher'mon, heroverde de IDF op 21 oktober 1973 zowel het voorheen door Israël bezette gebied als het door Syrië gecontroleerde gebied van vóór de Yom Kipur-oorlog tijdens Operation Dessert, ook bekend als de Derde Slag om de berg Cher'mon. Toen werd ook de buitenpost heroverd, die na deze slag de toepasselijke bijnaam “de ogen van het land” kreeg.

Het Syrische gedeelte van vóór de Yom Kipur-oorlog werd na de oorlog teruggegeven aan Syrië. Israël en Syrië kwamen een staakt-het-vuren overeen, wat leidde tot de oprichting van de UN Disengagement Observer Force (UNDOF), die sindsdien een kleine bufferzone tussen de twee landen in stand hield. In het Israëlische deel van de Cher'mon bevinden zich op de zuidwestelijke hellingen nabij Mitz'pe haSh'lagim, dat op een hoogte van ongeveer 2.224 meter ligt, verschillende Israëlische militaire faciliteiten, waaronder een strategische observatiepost voor het monitoren van Syrische en Libanese militaire activiteiten. Op 14 december 1981 werden deze gebieden door Israël geannexeerd, hetgeen door de Verenigde Naties werd veroordeeld en door geen enkel land werd erkend, behalve door de Verenigde Staten in 2019.

Operation Bashan Arrow

Na de val van het Assad-regime verklaarde Israël, dat daarmee de grensovereenkomst met Syrië uit 1974 beëindigd was en gaf de Israëlische minister van Defensie Katz zijn troepen de opdracht om de controle over de Syrische kant van het Hermongebirge en de rest van de Golanhoogten over te nemen. Hij rechtvaardigde dit met het enorme veiligheidsbelang van de Cher'mon-top en om te voorkomen dat deze grensregio in handen van extremisten valt. Op 8 december 2024 lanceerde de IDF een militaire operatie met de codenaam Operation Bashan Arrow [Operatie Pijl van Bashan], in het Hebreeuws מִבְּצֵעַ חֵץ הַבַּשָּׁן Miv'tza Chetz haBashan, en namen Israëlische militairen van de elite-eenheid Shal'dag zonder slag of stoot de Syrische buitenpost Jabal al-Shaykh in, nadat deze door de Syriërs was verlaten, en vielen de bufferzone en het gebied in het zuidwesten van Syrië binnen, grenzend aan het Israëlische deel van de Golanhoogten. Zo kwam deze hele regio, die in bijbelse tijden deel uitmaakte van Bashan en tot de halve stam M'nashe [Manasse] behoorde, terug in Israëlische handen.

Op 17 december 2024 bracht premier Binyamin Netanyahu een bezoek aan de Syrische kant van de Chermon, waar hij een veiligheidsbriefing hield met minister van Defensie Israel Katz, chef van de generale staf Herzi Halevi, commandant van het Noordelijke Commando Ori Gordin en Shin Bet-hoofd Ronen Bar. Tijdens een videoverklaring die in de buitenpost op de top werd gefilmd, zei Netanyahu dat de IDF in Syrië zou blijven totdat er een andere oplossing is gevonden om de veiligheid van Israël te waarborgen. In deze context beschreef Katz de top van de Cher'mon als het oog van de staat Israël om bedreigingen van dichtbij en veraf te detecteren. Terwijl hij op de berg Cher'mon stond, zei Netanyahu, sprekend over de nostalgie die de plek hem bracht: *“Ik was hier 53 jaar geleden met mijn soldaten op de Sayeret Mat'kal-patrouille. Deze plek is niet veranderd, het is dezelfde plek, maar het belang ervan voor de veiligheid van Israël is de afgelopen jaren alleen maar groter geworden, en vooral de afgelopen weken met de dramatische gebeurtenissen die zich hier beneden ons in Syrië afspelen.”* Hij voegde eraan toe

dat Israël in de toekomst de beste regeling zal bepalen die onze veiligheid zal garanderen. Op 28 januari 2025 zei Defensie-minister Katz, dat Israëlische troepen voor onbepaalde tijd op de berg Cher'mon en in de bufferzone zouden blijven om de veiligheid van de gemeenschappen op de Golanhoogvlakte en in het hele noorden, en van alle inwoners van Israël, te waarborgen. Op 23 februari bevestigde de IDF dat het minstens negen legerposten in Syrië had gebouwd, waaronder twee op de berg Cher'mon en zeven in de bufferzone. De Israëlische controle over het Hermongebergte zou de elektronische bewaking tot diep in Syrisch grondgebied mogelijk maken en extra waarschuwing bieden met betrekking tot militaire ontwikkelingen in de regio. De lokale Druzenbevolking is blij met de aanwezigheid van Israëlische troepen in hun buurt en uitte zelfs de wens, om zich officieel bij Israël aan te sluiten. Op recente kaarten over een mogelijke verdeling van Syrië op basis van etnische groepen valt wel op, dat het gebied van de Druzen aardig overeenkomt met het oude Bashan. We leven inderdaad in profetische tijden...

De verheerlijking op de berg

De Cher'mon [Hermon] speelt ook een rol in het Nieuwe Testament, want het is vrijwel zeker dat dit de hoge berg was waarop de verheerlijking van Yeshua heeft plaatsgevonden, die in de synoptische evangeliën is vastgelegd, want enkele dagen voor deze gebeurtenis was Yeshua met Zijn Tal'midim [discipelen] in de nabijgelegen stad Caesarea Philippi gearriveerd en het is onwaarschijnlijk, dat ze deze streek verlaten zouden hebben voordat ze zich naar de hoge berg begaven: *“Zes dagen later nam Yeshua [Jezus] Keifa [Petrus], Ya'aqov [Jacobus] en diens broer Yochanan [Johannes] met Zich mee een hoge berg op, waar Hij met hen alleen was. Voor hun ogen veranderde Hij van gedaante. Zijn gezicht ging stralen als de zon en Zijn kleren werden wit als licht. Opeens verschenen hun Moshe [Mozes] en Eliyahu [Elia], in gesprek met Hem. Keifa [Petrus] zei daarop tegen Yeshua: Adoni [Heer], het is maar goed, dat wij hier zijn. Als U wilt, zal ik hier drie Sukot [hutten] maken, voor U een, en voor Moshe een, en voor Eliyahu een. Hij was nog niet uitgesproken of daar kwam een lichtende wolk die hen overdekte, en opeens klonk er een stem uit die wolk: Dit is Mijn geliefde Zoon, in wie Ik vreugde vind. Luister naar Hem! Toen de Talmidim [leerlingen] dat hoorden, wierpen ze zich op de grond en werden ze vreselijk bang. Yeshua kwam naar hen toe, raakte hen aan en zei: Staat op en wees niet bang. Toen ze hun ogen opsloegen, zagen ze niemand meer dan Yeshua alleen!”* (מתתיהו) Matit'yahu [Mattheüs] 17:1-8, Willibrord-vertaling, zie ook Marcus 9:2-8 en Lucas 9:28-36).

De meeste christenen geloven al sinds de 4de eeuw, dat deze gebeurtenis op de berg Tavor [Tabor] aan de oostelijke rand van de Jizreëlvallei zou hebben plaatsgevonden. Zowel rooms-katholieke als Grieks-orthodoxe christenen bouwden hun kerken op de top daarvan. Dit lijkt mij echter zeer onwaarschijnlijk gezien het feit, dat de berg Tavor, die overigens toen al bewoond was, tussen de 70 en 90 km van het huidige Banyas vandaan ligt, afhankelijk van de route, en bovendien veel minder hoog is dan de Cher'mon. Ik ga er dus van uit, dat de verheerlijking van Yeshua op een zuidelijke uitloper van de Cher'mon moet hebben plaatsgevonden, aan wiens voet de stad Caesarea Philippi lag, waar zich ook een tempelcomplex bevond bij de ingang van een grot, die uit de steile rotswand was uitgehouwen. Dit wordt nog versterkt door de woordkeuze van Lucas, die in vers 28 van hoofdstuk 9 schreef, dat Yeshua “de” berg opging, terwijl Mattheüs en Marcus het over “een” berg hadden. Vanuit Caesarea Philippi gezien kan met “de” berg maar één berg bedoeld zijn: de Cher'mon! Daar komt nog bij, dat het niet logisch zou zijn, dat Yeshua en Zijn begeleiders van daar uit rechtsomkeert gemaakt zouden hebben om bijna 90 kilometer in zuidzuidwestelijke richting via K'far Nachum [Kapernaüm] helemaal naar de berg Tavor te lopen, terwijl ze juist de hele tijd vanaf het Meer van Galilea steeds in noordelijke richting waren getrokken. Ook zou het m.i. niet logisch zijn, dat ze daarna de moeite hadden genomen om weer 48 kilometers vanaf de Tavor terug te lopen naar K'far Nachum, waar ze na de verheerlijking op de berg volgens מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 17:24 naartoe waren gegaan. Het lijkt mij derhalve toch wel aannemelijker, dat ze vanaf de Cher'mon rechtstreeks naar K'far Nachum gingen, wat op een veel kortere afstand van elkaar ligt.

Laten we even de chronologische volgorde bekijken: volgens Marcus 8:22 kwam Yeshua met de twaalfen eerst in Beit Tza'ida [Betsaida], een stad aan de noordoostkant van het Meer van Galilea in de Golanhoogten, waar Hij een blinde genas. Van daar vertrokken zij volgens Marcus 8:27 in noordelijke richting naar de dorpen in de buurt van Caesarea Philippi aan de zuidelijke

helling van de Cher'mon [Hermon], waar ze volgens מתתיהו Matit'yahu [Mattheüs] 16:13 arriveerden. Daar, aan de voet van de berg, beleed Keifa [Petrus], dat Yeshua de Mashiah [Messias] is, de Zoon van de levende G'd! En dan lezen wij in hoofdstuk 17:1 en Marcus 9:2 dat hij zes dagen later samen met Yeshua en de beide broers Ya'aqov [Jacobus] en Yochanan [Johannes] een hoge berg opging, waar zijn belijdenis bevestigd werd door de Eeuwige zelf, die vanuit een wolk de verheerlijkte Yeshua Zijn geliefde Zoon noemde. De verheerlijking op de berg is dus een rechtstreekse bovennatuurlijke bevestiging van Keifa's belijdenis van zes dagen daarvoor, waaruit duidelijk blijkt, dat de locaties Caesarea Philippi en de hoge berg aan elkaar gerelateerd zijn, hetgeen de onderlinge nabijheid van beide locaties impliceert.

Geen van de evangeliën vermeldt weliswaar de naam of locatie van de hoge berg die ze opgingen, maar wel, dat deze gebeurtenis plaatsvond enkele dagen nadat Yeshua en Zijn discipelen Caesarea Philippi bezocht hadden, dat aan de voet van de berg Cher'mon lag. Het zou toch voor de hand liggen, dat ze dan diezelfde berg zouden opgaan in plaats van een veel lagere berg, heel ver daar vandaan. Bovendien verklaart Keifa [Petrus] later nadrukkelijk, dat de gebeurtenis plaatsvond op 'de heilige berg': *"Want Hij ontving van G'd, de Vader, eer en luister, toen de stem van de majesteitlijke luister tegen Hem zei: Dit is Mijn geliefde Zoon, in Hem vind Ik vreugde! Die stem hebben wij zelf uit de hemel horen klinken toen wij met Hem op de heilige berg waren!"* (2 Petrus 1:18, NBV). Hij heeft het dus over 'de heilige berg', maar behalve de berg Sinaï ofwel de Chorev [Horeb] en de berg Tziyon [Sion] was de Cher'mon [Hermon] in de oudheid de enige berg, die met heiligheid werd geassocieerd, hetgeen dus de Tavor [Tabor] bij voorbaat uitsluit. De gedaanteverwisseling van Yeshua, wiens kleding opeens witter werd dan de sneeuw, en Zijn wonderlijke ontmoeting met Moshe [Mozes] en Eliyahu [Elia] op deze hoge berg maakt, dat de Cher'mon [Hermon] dus ook voor christenen en messiasbelijdende Joden een heilige berg is en terecht een berg G'ds genoemd mag worden.

Werner Stauder